

SHK nonchalerar bättre Estonia-bilder

Inrikes • Statens haverikommission (SHK) fick mycket sämre bilder kring hålen i Estonias skrov än Margus Kurms expedition, som hade en mycket mindre ROV-kamera och kunde gå in mellan botten och skrovet. SHK hävdar att Kurm inte har velat dela med sig av sitt filmmaterial, medan Kurm säger att SHK inte har hört av sig med en förfrågan.

Ruben Agnarsson

Publicerad 23 March 2023

SHK:s bilder där hålen finns på Estonia är de bilder som har sämst kvalitet. Bilderna kan ses av allmänheten på webbadressen estonia.havkom.se. Foto: SHK

Statens haverikommission (SHK) har inte klart för sig hur mycket av styrbordssidan som de faktiskt fick tillgång till när de gjorde sina filmningar vid Estonias vrak.

De har dessutom betydligt sämre bilder än den estniska haveriutredningen (OJK), som har fått ta del av det filmmaterial från Estonias skrov som Margus Kurms expedition säkrade i september 2021.

SHK vill nu definiera bättre var Estonias vattenlinje går på styrbords sida och har en förhoppning om att de i samband med nya dykningar ska kunna se allt som ligger under vattenlinjen genom att göra en kompletterande fotogrammetri.

Det ska ske med en annan, bättre utrustning just i det området på styrbordssidan där skadorna finns.

På styrbords sida har Estonia en intryckning på över 20 meter med två penetreringsskador i vardera änden. Det är hålen vid de två ändarna av intryckningen som i första hand intresserar SHK.

Just i området där den 22 meter långa skadan finns, var nämligen sikten och förhållandena för filmningen inte optimala vid SHK:s dykningar enligt myndigheten och SHK har därför inte en så bra bild av just det området.

Av alla bilder på skrovet som SHK har fotograferat så är bildkvalitén på de områden där hålen finns som allra sämst, eftersom området täcks av bottensediment.

SHK:s bilder kan ses av allmänheten på webbadressen estonia.havkom.se.

Sämst bilder på hålen

Margus Kurm, tidigare statsåklagare i Estland och ordförande i den estniska regeringens utredning av katastrofen under åren 2005–2009, har gjort en omfattande fotogrammetri av Estonia som den svenska haveriutredningen inte har tagit del av.

Linus Andersson, som gjorde filmningen på Kurms expedition, hade en mycket mindre ROV-kamera för både fotogrammetri och fotoarbete och kunde därför gå in mellan botten och skrovet med kameran.

SHK har i kontakten med anhöriga och överlevande efter Estoniakatastrofen hävdat att Kurm inte har velat dela med sig av sitt filmmaterial.

Uppgiften dementeras nu av Kurm själv, som uppger att han har delat all data (3D-modell, filmer, Multibeam-data) med Estlands motsvarighet OJK, som i sin tur har visat materialet för SHK. Rene Arikas, chef för den estniska haverikommissionen, har vid flera tillfällen sagt till Kurm att de använde deras modell för att planera sin egen expedition.

Inte hört av sig

– SHK har förmodligen inte våra uppgifter. I vårt kontrakt med OJK finns det en punkt som säger att om SHK vill få materialet måste de be oss om det. De har inte gjort det, uppger Margus Kurm, som vid tillfället för sin expedition i september 2021 uppgav till nyhetsbyrån TT att han tror att myndigheterna har mörkat uppgifter om katastrofen.

– Jag kan inte se någon annan förklaring till de många orimliga beslut och tveksamma ageranden som myndigheterna har företagit sig de här 27 åren, förklarade han för TT.

Jonas Bäckstrand på Statens haverikommission ger ett svävande svar på Kurms påstående att SHK inte har bett om att få ta del av Kurms material:

– SHK har, såvitt jag känner till, inte haft någon direkt kontakt med Margus Kurm. OJK har däremot haft det, vilket i sammanhanget faller sig rätt naturligt. Vi har, genom OJK, fått se en del av Kurms material, vilket naturligtvis varit till nytta i planeringen av våra utredningsaktiviteter, säger Jonas Bäckstrand.

Margus Kurms expedition genomfördes av gruppen SA Mare Liberum, som drivs av anhöriga till offer för Estoniakatastrofen. Fartyget RS Sentinel, som ägs av ett tyskt bolag, hade med sig 46 personer som deltog i expeditionen.

Har sett materialet

Johan Ridderstolpe, mariningenjör och tidigare teknisk chef på Muskövarvet, har själv sett filmmaterialet från Kurms expedition. Han bekräftar att bilderna är betydligt tydligare och att Linus Andersson hade en mycket mindre ROV-kamera som därför kunde gå in mellan botten och skrovet där hålen finns.

Johan Ridderstolpe beskriver hur det finns hela nio hål på den 22 meter långa intryckningen på styrbordssida.

– Det är 1,6 meter däremellan i det här området där det är som närmast. Och där är skrovet filmat ända ned till vattenlinjen och faktiskt en bra bit in, långt in under fartyget. Och dessutom är upplösningen på den här fotogrammetrin som Linus Andersson har gjort betydligt högre än den upplösning som SHK har presterat, säger han.

– Både vid det första och andra hålet som är på sidan finns det utfläktade plåtar och vid det första hålet som Evertssons dokumentär visade är fenderlisten rullad ut 180 grader och en 1,7 meter lång plåtbit är bortriven från fendern, som sticker ungefär 1,5 meter ut från fartygskroppen. En sådan rullad plåt är omöjligt att få genom en bottenträff. Det måste vara något annat som har gjort det, säger Johan Ridderstolpe till Inblick.

Fem undersökningar

Han konstaterar att det har gjorts fem undersökningar av de plåtbitar som den tyska journalisten Jutta Rabe tog upp från Estonia i början av 2000-talet.

– Samtliga fem institut utesluter inte en explosion. Statliga Bundesamt für Materialprüfung (BAM) i Tyskland säger att det inte är troligt då de hänvisar till att den här typen av mikroskopiska skador eller mikrostrukturella skador som sker i plåten kan orsakas av andra fenomen än en explosion. Men de övriga bevisar ju med ganska stor trovärdighet att det är frågan om explosionsskador, konstaterar Johan Ridderstolpe.

Tyska Der Spiegel och svenska Aftonbladet skrev i januari 2001 om att förändringarna i metallen enligt BAM:s experter i stället kunde bero på exempelvis en rostskyddsbehandling som skeppet utsatts för.

Spiegelkoncernen var tveksam till de tre tidigare undersökningarna och beslöt att göra en egen. Der Spiegel och Aftonbladet påstår dessutom att ”det beryktade hålet under vattenlinjen bara är en stor skugga under en list”.

– För Jutta Rabe är det inga goda nyheter. Hennes kommande film ”Attentatet på Estonia” har redan fått slagsida, skrev Aftonbladet.

Idag vet vi att det som de båda tidningarna beskrev som en stor skugga under en list var en 22 meter lång skada med en rad stora hål.

Åtalad för en av två filmningar

Margus Kurm var med i förarbetena när den estniska gravfridslagen skulle tas fram. Hösten 2021 ledde han en privat dykexpedition med 46 personer vid Estonias skrov – utan att som Jutta Rabe och Henrik Evertsson bli anhållna av en svenska åklagare.

Linus Andersson, som filmade vid Kurms expedition, är åtalad för filmningarna han gjorde vid Henrik Evertssons expedition, men det svenska rättsväsendet har inte agerat med anledning av de filmningar han gjorde åt Margus Kurm.

Den 15 mars skulle hovrättens dom ha offentliggjorts angående Evertssons och Anderssons filmningar som låg till grund för Estoniadokumentären som avslöjade hålet i Estonias skrov.

Den 13 mars, två dagar innan domen skulle offentliggöras, beslutade hovrätten att flytta fram beslutet i två veckor, till den 29 mars meddelar avdelning 1 på hovrätten för Västra Sverige.

Göteborgs tingsrätt dömde i september förra året Henrik Evertsson och Linus Andersson till dagsböter för att de hade filmat Estonias vrak.

Det var andra gången som Göteborgs tingsrätt behandlade ärendet. Den första gången friades Evertsson och Andersson, eftersom rätten ansåg att den svenska Estonialagen som förbjuder dykningar vid vraket kunde tillämpas på ett tyskregistrerat fartyg.

Ruben Agnarsson
ruben@inblick.se

Dela artikel

Fler artiklar i samma kategori

Kritiserat förslag om villkor för trossamfund föll i riksdagen

De omdiskuterade ”demokrativillkoren” för trossamfund, som den tidigare S-regeringen drev på för att införa och som skulle kunna pressa samfund att vara mer hbtq-bejakande, har nu röstats ner i riksdagen.

Regeringskansliet

eriges regering

Regeringens politik i Sverige & EU

Dokument & publikationer

Så se

Lagrådsremiss från Utbildningsdepartementet

Förskola för fler barn

Publicerad 28 januari 2022

I lagrådsremissen lämnar regeringen förslag som syftar till att öka deltagandet i förskolan, vilket ger positiva effekter såväl för barns utveckling och lärande som för samhället.

Åtta timmars arbetsdag för ettåringar

Barndomen i Sverige har numera decimerats till ett år, menar Madeleine Lidman på Hemmaföräldrars nätverk.

Stora barngrupper ”a never ending story”

Redan år 2000 varnade Barnombudsmannen för låg personaltäthet i förskolan och att personalen inte hann med basal omsorg eller barns utveckling. I höstas, 23 år senare, konstaterade Skolverket att 48 procent av barngrupperna är för stora.